

مشرق و غرب

محل مطبعه راداره :

جغسال اوغلانده امنيت
صندوغى جوارنده
شنگول يقوشنده
۲۲ نومرو

لفظار :

مسلکمه موافق آثار
جدیده مع الممنونیه
قبول اولور
درج ایدله یین آثار اعاده اولماز

دیده ، فلسفه ، علوم ، حقوق ، ادبیات ، تاریخ ، سیاست ، و بالخاصه احوال و شئون اسلامیه در بحث ایدر و هفته ده بر نشر اولور .

آبونه بدلی

صاحب و مؤسسلری :

ابوالعلا زین العابدین - ح . اشرف ادیب
تاریخ تأسیسی

در سعادتده نسخه سی ۵۰ پاره در

قیرلهدن مقوا بورو ایله کوندریلیرسه سنوی
۲۰ غروش فضله آلنیر

۱۰ تموز ۳۲۴

سنه لکی	التی آیلانی	غروش
ممالک عثمانیه ایچون	۶۵	۳۵
روسیه	۶۵	۳۵
سائر ممالک اجنبیه	۱۷	۹

بشنجی جلد

۲۰ ذی الحجه پنجشنبه ۹ کانون اول ۳۲۶

عدد : ۱۲۰

دها طوغرىسى خطبامىز حقيقه اصلاح و احضار اولنۇدۇسە بونك ياللىكز
حکومت عثمانیه ده دکل، تکميل عالم اسلاميته مهم بر تائيرى واسلاملرک ترقى
وتعاليلرى ايچون پک بيوك فائدهسى اوله جنى وارسته ايضاحدر .

ينه بوندن اوج آى مقدم شونشته مسرتله سرمست اوله رق بيروتدن
استانبوله عودت ايتديکم زمان اىک برنجى ايشم جوامع کبيره نىک
برنده اداى جمعه ايله برابر اصلاح اولنسان، زمين وزمانه موافق
تام معناسيله فصيح و بليغ اولان خطبه يى ايشتمکدى . نه کوزل
تصادف ! بنديکم روس قومپانيه سى واپورى اوچنجى ايلوله مصادف
جمعه کونى صباحى استانبوله واصل اوله رق بى نار انتظاردن
قورتارمشدى . بىدالاسه حىام طوغرى جوامع کبيره دن برينه کيتدم .
کيتدم اما ، ايکى آيدن برى صبر سزقله بکليوبده شىمدى استماعيله
متلذذ و مستفيد اولق آرزوسنده بولنديم حالده قارشومده کى خطبيک
« الحمد لله » لفظ جليلنى کنديسنه مخصوص بر شيوه ايله اوج دفعه
تکرار ايتدکدن صکره نغمات متسلسله سابقه يى تفنى يه باشلامه سى
اوزرينه بردنبره شاشيردم قالد .

هر نقدر وهله اولاده قولاغمه اينانماق استه دمسده بالاخره
سلسله نغماتک تواليسى اوزرينه بشقه درلو توجهه قويولدم .
« خطبه و خطباني اصلاح و تعديل ايتمش ، بر دانه سنى ده اولاد مزه
ماضينىک نمونه سى اوله رق اولوالابصاره عبرت قللق اوزره ابقا
ايلمش لردر » ديه حکم ايتدم . بوندن صکره هر جمعه صره سيله
بشقه جامعلى کز مکه باشلام . وبوکونه قدر بيوک ، کوچوک
اونى متجاوز جامعده بولندم . نهايت هيدنى ده مع الاسف عين حالده
کوزدکدن صکره غير اختيارى اوله رق عمر ابن الحارثک « کانوا
فى القديم الزمان يفعلون ولا يقولون ، ثم صاروا يقولون ويفعلون
والآن صاروا يقولون ولا يفعلون » اسکيدن ياپارلر ، سويلمزلردى ؛
صکره لرى هم سويلرلر ، هم ياپارلردى ؛ شىمدى ايسه سويلرلر ،
فقط ياپارلر . « قولنى تخطر ايلدم .

نه اولوردى خطباء کرام حضراتى خطبه نىک خطاب ديمک اولديغنى
خطابده ايسه هر قوم و ملتک کندو لسانلريله خطاب ايلمک بوما ارسلنا
من رسول الابلسان قومه » کى آيت کریمه و پک چوق احاديث نبويه
مقتضاستجه لازم و فرض اولديغنى دوشونسلر ، زمين وزمانه موافق
عربجه مقدمه لرله مترافق ترکجه اوله رق خطبه لر او قوسلر . بالخاصه قولر
علت مده شه سنىک شدتله حکم فرما اولديغنى شىو کونلرده خطيبلر من
جمعه لرده نظافت و تحفظک لزومنى ، هردردا دواسى اولديغنى ، عالم ،
عالم اسباب اولوب ، اسبابه تشبث بز . سامانلر ايچون لازم اولديغنى و
حفظ صحتيه پيغمبر من صلى الله عليه وسلم افندمىک نه درجه ده رعايت
ايتدکلىنى اها ليزه لسان مناسيله آکلا تهلرده شوعلت مده شه نىک دفع
وازاله سنه خدمت ايتسلر ... صلاة جمعه يى صورت صحيجه ده ادا ايتدکلىرى
ماعدا ، وظائف اسلاميه نىک اهملرندن برى اولان وظيفه نصيحتى ده
ايفا ايتمش بولنورلردى . بر خطبيک جمعه کوننده منبر اوزرنده اها ليه
القا ايدم چکى بر خطبه غزته لىک صيفه لر طوليسى يازيلردن و هيئت

ناصح نىک نىک توك ايفا ايتدکلىرى نصيحتلردن دها مؤثر ، بيک کره دها
زياده مفيد اولوردى .

اعتراف ايدم بزه بوکون غزته او قويوب مندرجاتيله استفاده
ايدنلر ملىک عددى پک محدوددر .

اهاليزه قسم اعظمى غزته لرله نظر استکرا هله باقارلر ، دکل عوامىز ،
طلبه لر من ، حتى دارالفنون طلبه لر من يئيشده بيسله « غزته لر بر
سفسطه ييغيندن عبارتدر » دینار مزده يوق دکلدر .

برده خطبه لرده رعايت اولماسى لازم کلن نقطه زميندن زياده
زماندر . زيرا برينىک تدارکى ممکن اولديغى حالده ديکرىک غير قابلدر .
بزه هر فصله بو ، زمانه رعايت ايتمک ده يوقدر . بوکابر شاهد اوله رق
مجاهد محترم عبدالرشيد ابراهيم افندى حضرتلرينىک قربان يارامندن صکره
انتشار ايدن ۱۱۹ نومرولى صراط مستقيم ده مندرج خطبه بليغه لر يى
ايراد ايدم بيليرم . استاذ محترمک يازديغى خطبه حقيقه بليغدر ، پک مناسب
و موافقدر . لکن بر آى اول يازلمش اولسه حسن و بلاغى بيک قات
زياده اولورايدى .

شو خطبه مفیده صراط مستقيمک ۱۱۴ نجى نومروسنده يازيلوبده
اونومرودن بر قاچ يوز نسخه سى بلده طييه کوندرلمش اولسه يا خود
عربى و فارسى لسانلرينه ده ترجمه و آروجه طبع اولنوب عرفانده
حجاج کرامه توزيع اولنق اوزره ارسال اولنمش اولسه نه اولوردى ؟
شبه سزکه اوزمان هر شى اولوردى . وبشقه درلو بر تائير اجرا ايدردى .
انسان بويله وقعه لره صيق صيق تصادف ايتدکجه او قوجه متنينىک :
وما کل ها ولا جميل بفاعل ولا کل فعال له بمتهم
قول حکيمانه سنى تکراردن بشقه برديه چک بوله ميور .

عالم جان الادريسي

صراط مستقيم . — عبدالرشيد افندى حضرتلرى و صراط
مستقيم بوبابده لازم اولان و آلدن کلن وظائف حتمى ايفا ايتمش لردر .
شو قدرکه بو قىل امور مهمه ايچون واسع مقيا سده چاليشه بيلمک ، منور
و مقتدر مسلمانلرک توحيد مساعى و ابذال فدا کاريسنه متوققدر .

مشيختک خطبه لرى اصلاح تشبته کلنجه ، او بکلىک تشبثادن
اولديغى جهتله غزته ستونلرينه کچمکدن باشقه فعلى بر ثمره سنه انتظار
اولنه ماز .

حسب حال

— ۲ —

معلوم يا ، توتونلر يىز کى ادبيات مزده فرانسىز انحصارى آلتنده در .
فرانسىز ادبياتدن غيرى ادبياتدن بحث بيله ايدمه يىز . بر ، ايکى
هفته اول رسملى بر غزته ملىک بکى اولمش تولستويه دائر بر شيلر يازديغنى
ايشيدير ايشتمىز ، پک سويندم ، کئندى کئنديمه : توتون رزيسنه
معترضلر چيقدىغى کى ، ادبيات رزيسنه قارشى ده اختلا ليلر توره مش
ايش ، ديدم و او غزته نىک ، تولستويدن باحث نسخه سنى ، على العجله ،
صاتون آلد .

کبی ، تولستوی ده زنکین و پر شرف بر حیانتک بوتون سعادتلری
یشادقندن صکره قلبنده درین بر بوشلق ، غایه و معنای حیاتی آکلایا -
«مامقدن متولد بر اضطراب دویمش ، تولومک یاقینلاشدیغنی بوتون
مرارتیه حس ایتشدی :

« — آرتق معنا یشامغه مقتدر اولامایاجغم !

« تولستویدن باشقا بری اولمایان » لئون نیقولایوویچ « روح
مراضنک بو اشتکای فجیعنی دیکارکن ، آرتق حیانتک کنیدیسی
ایچون هیچ بر معنایی مفید اولمادیغنی دوشوندی ... الخ » —
اعترافات « بر او تو — بیوغرافی دکلیدرکه بویله قهرمان اثردن بحثه
لزوم کوربورسکیز ؟ تولستویک کوچوک اسمی لئون ، باباسنک اسمی
نیقولا دکلیدرکه تولستویدن باشقا بری اولمایان دیورسکیز ؟ ..

بر آز دها ایلرولیهلم ، تولستویک اعصابی ، روحی کسکین بر
نیشتله تشریح اولنهرق ، افکار اخلاقیه و دینیسی ، زمانمک دیکر
بویوک زکالرینک افکاریه بالمقایسه تنقید اولنیور : « تولستویک دوچار
« اختلال اولان موازنه عصیسی ، کسب سکونت وتوازن ایتک
« ایچون قوت ، یالان ، ریا ، فئالق کبی شیر اوزرینه مؤسس اولمایان
« ودوغریدن طوغرییه وحدتدن ، ایملکدن ، عشقندن ، غایه خیالیدن
« نبعان ایدن بردینه محتاجدی . اعتقاداتک عمومیتله کولنج اولدیغنه
« قانع اولقله برابر (؟) بر دینسک عدم موجودیتی حالنده معنای
« حیانتک ناقابل حل برمعما حالنه کله جگنی ادعا ایدیوردی ، نیتشچه نیک
« دین قوت » نه ، راسکینک « دین حسننه » قارشی تولستویک وضع
« ایتک ایسته دیکی بودین ، عادتا بر دین طبعی ، بر « دین رحم و شفقت
« ایدی . » — باردون بک افندی ، بومقایسه ونتایجی ده تولستوی ،
نیتشچه و راسکینی اوقویهرق ، بالذاتی استخراج بویوردیکز ؟ دکلسه
منبعکزی کوسترمک زحمتندن نیچون چکنیدیکز ؟

فقط بوقدر جگمی یا : دها آشاییده ، ینه محرربکک کندی نتیجه
تبعاتی اولهرق ، تولستویک فلسفه اجتماعیسنی ایضاح ایتسی ده وار .
بوفلسفه اجتماعینی تحقیق و کشف ایچون تولستویک هانکی اثرلرینه
مراجعت ایتدیکز ؟ « سؤالی آرتیق بک تقراتی آندیره جفتندن اونندن
واز کچوب ، کوپرلی زاده بکک ، تولستویک احوال روحیه و دماغیه -
سی حقنده کی افسکارینی اوکره نهم : « قوی بر بنية دماغیه ، متین و
« محکم بر مفکره ، منتظم و اساسی معلومات علمیه مالکیتدن محروم
« روحنی ترقیات عصریه ایله استیناس ایتدیرمیدیکی ایچون متردد و بدین
« اولان تولستوی ، حیانتک بوتون صفحاتشک وتردددن ، ضعفندن
« قورتولاماش ، هله صفحات بحرانی انساننده ، بوضعف وتردد
« عادتا جنت مرتبه سینه یوکسه لهرک اونی اتحار ایده جک بر حاله
« کتیرمشدی . »

دها کوچوک ایکن ، رشیده ده برارقداشم واردی . یازیبی بندن
بکده ای دکلدی . بونکله برابر ، اوطه سنده آلتنه امضاسی آتلمش
بر سوری لوحه آصیلی طوریر ایدی . کونک برنده ، مراق ایتدم
و آرقداشمه صوردم : — آیول ، سن بونلری ناصل یازاییلیورسک ؟

طوغریسنی سویلیمک لازم کلورسه ، غزته یی آلوب اوقومادن اول
بر شیئه چوق مراق ایتشدم : روس ادبیاتندن تماماً بیخبر صاندیغم
تورک کنجلی ناصل اولیورده ، روس متفکر و ادیبلرینک الیبوک
واک درین واک قاریشیقارندن بریسی حقنده بو قدر چاپوق مقالات
تنقیدیه وادییه یازاییلیورلر ؟ غزته یی آلوب ، تولستوی مقاله لرینه
شویله بر باقجه مراقم دها زیاده آرتدی ، عادتا متحیر قالدیم : تولستوی ،
۱ — بحران معنوی صفحاتی ۲۰۰ — فلسفه اجتماعیه . . اوج بک
درین شیر !

غایت طاتالی بر باسته یی چاپوق بتیرمک قورقوسیله یه مه یه قیامایان
بر چوجق کبی ، بو تتبعات عمیقینی اوقومق لذتی ممکن اولدیغنی قدر
تاخیر ایدهرک ، رسملری سیره باشلادم . لکن بو رسملر بر آزیغمی
قاجیردی ؛ اوج رسمده ایکی یا کلش واردی : « تولستوی زوجه سیله
یولده » دینمش ، حالبوکه تولستویک یاننده کی هیچ ده زوجه سی دکل ،
همشیره سی ... صوکره « زوجه سیله یان یانه » دینمش ، حالبوکه بوده
زوجه سی دکل ، قیزی .. هم جانم نه قدر دقتسزک : تولستویک شکل
و قیافتی هر ایکی رسمده هیچ دکیشمیورده ، زوجه رسمک برنده
یتش یاشلق بر قوجه قاری ، دیکرنده یکرمی ، یکرمی بش یاشلق
بر خانم !

بک فلسفی ، بک اجتماعی ، بک تنقیدی و بک درین اوله جغنی ،
سر لوحه لرندن آکلادیغم ایلک مقاله نیک محررینی بر درلواوکره نمدم :
کوپرلی زاده ... اوتوسی اوقونمور ، آدم عقلی اسم یرینه بر قارغه جق
بورغاجق برشی باصلمش ! ..

ایشته بو کوپرلی زاده ... بکک مقاله سنی ایلک اوکجه اوقودم .
ابتدا شاعرانه و دومانلی بر مقدمه بسط اولنیور ، صوکره تولستویک
« اقرار الذنوب » نه ، محررک قولنج « اعترافاتنه » باشلانیور .
بنده اعترافاتنه باشلاییم :

مقدمه ده کی بک غلبه لق بک قاریشیق لافلردن آچیق هیچ بر
معنا چیقارامادم . لکن اصل اهمیتلی جهت ، بنم معنا چیقاروب
چیقاراماقلمده دکل ؛ کوپرلی زاده بکک بو عمومی و مبهم سوزلری
ناصل بر تدقیقات و تتبعات نتیجه سی اولهرق یازدیغنی آکلایمده در .
مثلا کوپرلی زاده بکه صوریله سه که : « مقاله کزک اقسام سائر سندن صرف نظر
یالکیز شو مقدمه ده کی حکملری ویره بیلیمک ایچون تولستویک قاج
اثرینی اوقودیکز ؟ » — عجبا نه جواب ویریرلر ؟ — یوقسه بر قاج
فرانسز منقیدینک افکارینی می ، صاحب لرینی سویله مکسزین ترجمه
وتکرار ایدیورلر ؟

« اقرار الذنوب » ... لکن بوراده روس محررینک روسجه یازدیغنی
بر اثرینک فرانسزجه اسمنی یازمقده نه معنا ؟ روسجه بیلیمورم ،
فرانسزجه ترجمه سندن اوقودم دیمکی ؟ — فقط بک افندی ، صورمق
عیب اولماسون اما ، اعترافاتک فرانسزجه سنی اوقودکزمی ؟ اوقودکزسه ،
و فرانسزجه اوقودقلر کزک معناسنی آکلایورسه کز ، لطف آشوسطرلر کزک
معناسنی ایضاح بیورورمیدسکیز ؟ « قهرمان اثر » لئون نیقولایوویچ

رئیس المجتهدین حسن شیرازی حضرت آینه یازیلان مکتوب

بصورت سه هفته در ماه

بو شایان دقت آدم حقننده دهها بر چوق شیرازیله بیلیر... بو آدم ، بلیغ بر دیل و قلمدن باشقه بر واسطه ماده سی اولمیان بو سیمار خواجه ، بو واسع و متبحر عالم ، فکرنده کی بصیرت سیاسیله ایله معلومات اداره یی، قلبنده کی - بواضع حلال حاضری فقداننه حمل ایتدیکی - آتشین و روحی بر حب اسلامه مزج ایتش اولان بو آدم ناصل سوق ایده جکنی پک مکمل بیلدیکی ، حتی اوروپا و آسیانک بوتون سیاسیات متخصصینه تصدیق ایتدیردیکی قوتلرینی حرکتیه القا ایتمکه پادشاهلری تختلری اوزرنده تیره تدی ، رجال سیاسیله نکه انک ایی تنظیم اولونمش پلانلرینی آلت اوست ایتدی ...

اولجده سوله ندیکی کی، هر نه قدر ۱۸۸۲ ده منهرزم ایدلمشدهه الان کنندیسی طاناتیره بیلجک بر قوت تشکیل ایدن مصر حرکت ملیه سی حصوله کتیرنلرک برنجیسی او اولدینی کی، ایران انقلابنک باعث اصلیسیده او اولوب بو کونکی ایران حرکت مشروطیت پرورانه سی هپ اونک اثر مساعیسیدر ، اوکا مدیوندر ... مستقل حکومت اسلامییه ده، اوزرلرینه چوکمک اوزره بولونان بویوک تهلیکه فلاکتی ایلک اول کوستره رک ، اوروپا دول معظمه سنک تجاوزات متدایه سنه قارشی دوره بیلیمک ایچون، سریع بر اتفاق شدت لزومنی آکلاتان، بو صورتله اولرنده اتحاد اسلامه اولان حرکت انتباهیه یی ایلک اول حصوله کتیرن، اودر .. اونک ایچوندرکه کنندیسنه - اولجه تعریف ایتدیکنم اوزره - (اتحاد اسلامک بانسی) دیرسه ک یا کلاش بر شی سوله مش اولماز... افکارینک درجه وسعتی ادراک ایده بیلجک قدرذکی واونلری مدافعه یه شتاب ایده جک قدر هیجان وطنپروری به مالک برپادشاه بوله بیلسه یدی، شبهه سزدها چوق شیرازیله جکدی ... خودکام و ظالم بر مستبد اولان ، یالکنز کنندی نفوذ شخصیسی ، اذواق ماده سی دوشونن ناصرالدین شاهدن ، قیسه بر اشکنجه دن صوکره ، امیدینی کسیدی ! تورکیا سلطانندن پک بیوک امیدلری واردی . بو کون ایرانده بیلج صاحب نفوذ طرفدارلری بولونان حقیقی بر حرکت و تورکیا سنیلرله عجمستان شیعلری آره سنده جانلی بر حرکت حصوله کتیردی ، بو ائتلاف عثمانی خلیفه نکه عجملر شیعلر شاهنک ده تورکار طرفندن طانلمه سی اساسی اوزرینه مبتنی اولوب بویکی بیوک مسلمان فرقه لری بیننده کی موانعی ازاله به اجرای تأثیر ایتدی .

زیرا او، ایکی دولتی ده تهدید ایدن تهلیکه کی کال صراحتله کورو - یوردی ، بوش منازعه لر ، حتی بعضاً ساحلی نفاقارله اوغراشه جق یرده ، مشترک دشمنه قارشی متحداً حرکت ایتک ایچون صرف غیرت لزومنی درک ایتدی ! آنجق بو صورتله افق سیاستلرینی قارارتان فلا - کتدن قورتوله بیلیمک امیدلری واردی ، بر چوق صاحب نفوذ مجتهد وملاز بو مقصده خدمت ایدیورلردی ؛ لکن وقتا که بونلر ، صوک ایران اختلالنده ، قسماً کنندی انتخاب و محبتلری ، قسماً ده ضرورت

— بن یازمیورم به ! صحافرده ، شوراده بوراده صاتون آلیورم ، صوکره آلتیه امضای آلیورم ، ایشته اوقدر ..

شهاب الدین سلیمان بکک « تولستوی - شخصی » مقاله سنی اوقودیم زمان رشیده ده کی آرقداشمک شوسوزلری خاطریمه کلدی . صاقین یالکش اکلایلماسون : آرقداشمه بکزه یین شهاب الدین سلیمان بک افندی دکل ، اوندن اولکی مقاله نکه صاحبی . شهاب الدین بک ، ذاتاً مقاله سنک باشنده « اساسلری فرانسز جه دن » دیه کنندیسی سیغورطه ایدیور ، آراتق پرواسی یوق ، فقط مقاله سیله آرقداشنه پک زیاده معذبلک ایتش اولیور « تولستوی - شخص » نکه صوک جمله سی شو : « تولستوی ، فاکه نکه دیدیکی کی ، محدود المعلومات ، متجاوز ، معتدل ، مرحمتی ، بر مجموعه تضاد ، خلاصه بر خسته ، بریم مجنوندر . » کوپرلی زاده متکبر بکک یوقاریده کی تحلیل روحیسیله بونک نه فرق وار ؟

كوپرلی زاده بکک مقاله سننده شخصی - سطرلر هیچ یوقی ؟ — های های ! ایستره کز ، ایشته مثالی : « اختلال کیر انساننده » ملتلی اسارتدن تخلص ایچون کنندی منافع خصوصیه سی فدا « ایده رک بوتون اوروپا حکومت مطلقه سنه اعلان حربی کوزه آلدیران » فرانسه پارلامنتوسی ، بوکون ، سیاست بین الدوله « یارینی » « عامل اساسی اوله رق قبول ایدن بر حکومته بیسان اعتماد ایده جک » درجه ده تشخ اخلاقی به دوچار اولمشکن ... الخ — پک کونده لک غزته لر می قوقیور دیورسکنز ؟ — کچلم .

شمدی بر آزده جدی قونوشالم : « اسکیلر » آره صره انتخالدن چکنمزلردی ، انک پارلاق دلیل « اقدام » ک پاریس مخباری ... بومیراث ادبیدن بسملی « یکیلر » ده قوری قالماملر . طوغریسی ، بویانی دکل ، عادتافنا : ادبیاتده « انتحال » ک — تورکجه سنی سوله یلم — « چاله » نکه دوامی ، حیات اجتماعیه مزک تمثالی کیدر : بوتون بونوع تتبعات ادبیه ، لسان حاللریله — طوتولمازسه کز ، ایسته دیکک کز قدر چالاک ! دیر ، کبی طورییور لر . صوکره ، الله اسیرکه سون ، بوعلت « نسل حاضر » دن « انسال آتیه به » ده انتقال ایدر ؛ صوکره ، صوکره ، « فجر آتی » ، عادتاً بر غروب قطعی « اولور ...

كوپرلی زاده بکک مقاله سننده ، احتمال ، پک فائده لی شیارده واردر . فقط بن بوراده مقاله نکه محتویاتی تدقیق ایتک ایسته میورم . بنم یالکنز ایکی مقصد جکم وار : بریسی ، مقاله نکه قسم اعظمی ، منبع کوسترلر دن و بیلکه ده ایجه آکلایمادن ایدیلان ترجمه واقتباسلردن عبارت اولدینی اثبات ، دیکری ده محرربک افندی دن قیسه جه براستیضاح : — افندم ، ایی اقتدار کز وار ، چوق ده چالیشیورسکنز ، بونکه برابر ایچون اصول انتحاله مراجعتله سوء مثال اولمقدن چکنمیورسکنز ؟ یوقسه ، مملکتتمزده ساخته کوستریشلری ، حیتمزلک لری کافی دکل صانیورسکنز ؟